

HET STOLPIAANS LEGAAT EN WAT DAARAAN VOORAF GING: DE STAMREEKS VAN JAN CORNELISZ. STOLP

door dr. B.K.S. KOENE

Inleiding

Bij het doornemen van archivalia stuit men nogal eens op verleidelijk interessante zaken die helaas geen verband houden met het onderwerp waarmee men bezig is. Ik was op zoek naar gegevens over enige dorpsregenten van De Rijk aan het einde van de 17e eeuw. Een van hen, de chirurgijn *Jan Stolp*, bleek een wat raadselachtige neef te hebben die mij ging intrigeren. Met als excuus dat het toch wel zijdelings met mijn oorspronkelijke onderwerp te maken had, ben ik gezwicht voor de verleiding om die neef nader onder de loep te nemen.

De persoon die mijn aandacht trok, was *Jan Cornelisz. Stolp*, geboren te Graft in 1671, overleden te Leiden anno 1753. Al snel werd duidelijk dat hij een appel was die ver van de boom was gevallen. In het genot van een ruime erfenis ging hij, zoon van een zeeman van het Noordhollandse platteland, als ambteloos geletterd burger door het leven. Als lid van de Leidse academie liefhebberde hij in letteren en wetenschappen zonder, voor zover bekend, daarin enige noemenswaardige prestatie te leveren. Hij liet aan de Leidse universiteit een legaat na, waaruit verhandelingen over natuurwetenschappelijke bewijsvoering voor de Christelijke leer dienden te worden be kroond. De thematiek laat zien dat Jan Stolp het gedachtegoed der Verlichting aanging. Het fonds werd bekend als het 'Stolpiaans legaat'.

Ik wilde proberen of het mogelijk zou zijn over *Jan Cornelisz. Stolp* en zijn afkomst voldoende te achterhalen om zijn transformatie van zeemanszoon tot toegewijd academicus te begrijpen. Op het Centraal Bureau voor Genealogie berusten aantekeningen van wijlen de heer J. Aten over de Zaanse tak van het geslacht Stolp. Deze tak stamt af van de Rijper chirurgijn *Jan Jansz. Stolp*, de oom van *Jan Cornelisz. Stolp*. Voor de vroegere generaties kon ik dus dankbaar gebruik maken van dit materiaal als uitgangspunt voor verder onderzoek. Enige der reeds door de heer Aten verzamelde genealogische basisgegevens werden eerder door W.A. Hansen verwerkt in het artikel 'Kwartierstaat Hansen', in: *Gens Nostra* 47 (1992), pag. 410-418. Volgens mijn bevindingen berusten die gegevens ten dele echter op onjuiste veronderstellingen. Zo werd tussen de generaties I en II van onderstaande stamreeks nog een generatie geponeerd, met attributen die voornamelijk aan generatie I blijken toe te behoren. Dit neemt niet weg dat de arbeid van wijlen de heer Aten mij zeer van nut is geweest.

Mijn vraagstelling impliceerde dat ik de levensloop van zowel *Jan Cornelisz. Stolp* als van zijn voorvaderen zo volledig mogelijk in kaart moest brengen. In de beschrijving van de stamreeks van *Jan Cornelisz. Stolp* heb ik daarom, naast 'DTB feiten' en andere essentiële gegevens, ook overig materiaal opgenomen waarvan ik vond dat het tot de beeldvorming zou bijdragen. Presentatie van het volledige bronnenmateriaal was binnen een redelijk aantal pagina's echter niet mogelijk. Mijn oordeel over het resultaat van het onderzoek is vervat in de slotbeschouwing. Sommige lezers zullen uit de aangedragen feiten wellicht andere conclusies trekken. Hun mening verneem ik graag.

De stamreeks van Jan Cornelisz. Stolp

I. *Jan Claesz. Stolp alias Wijsent*, overl. Nieuwe Niedorp (kort) na 26-1-1608, tr. (1) NN; tr. (2) *Neel Willems*, overl. na 26-1-1608.

Jan Claesz. Stolp kan met recht als stamvader beschouwd worden. Hij is het namelijk die de toenaam Stolp aannam. Eerder stond hij bekend als Jan Claesz. Wijsent, naar de watering waaraan zijn hofstede was gelegen. Dit water ten zuidoosten van het Westfriesse dorp Nieuwe Niedorp vindt men op een hedendaagse kaart als de Langereis¹. In de taxatielijst van huizen in Nieuwe Niedorp voor de heffing van de tiende penning in het jaar 1558² wordt vermeld: 'Jan Claesz. Wijsent sijn huys genaempt de stolp metten erve ghetauxeert tjaers in huycere op 2 gld facit den thienden penn 4 stuyvers'. Van geen der andere aangeslagenen wordt de behuizing bij name genoemd.

Het bewonen van een stolpboerderij was blijkbaar nog zo bijzonder dat het vermelding verdiende. Het is dan ook te begrijpen dat de toenaam Stolp in de plaats trad van de toenaam Wijsent: er woonden wel meer boeren aan de Wijzend, maar blijkbaar niemand anders in een stolp. Men neemt aan³ dat de pyramidevormige Westfriesse stolpboerderij met vrijwel vierkante basis kort na het midden van de 16e eeuw is ontstaan. Daarvoor kwamen in deze streek uitsluitend het z.g. langhuis en de langhuisstolp voor. Gelet op het opzien dat Jan Claesz. blijkbaar met zijn behuizing baarde, mogen we aannemen dat zijn stolp een der eerste – zo niet de eerste – in de banne van Nieuwe Niedorp was. In het kohier der verpondingen komt hij al in 1554⁴ onder de naam Jan Claesz. Stolp voor. Dezelfde naam wordt in 1570 op de schepenrol van Nieuwe Niedorp gebruikt⁵, evenals in alle latere documenten. De vader van Jan Claesz. Stolp zou een zekere Claes Jansz. Risses kunnen zijn, die in taxatie en kohier van de tiende penning in respectievelijk 1561 en 1565 aan de Wijzend wordt vermeld^{2,6}. Jan Claesz. Stolp en zijn laatste vrouw Neel Willems maken op 26 januari 1608 hun testament op⁷. Beiden zijn dan 'gaende en staende', dus tenminste in redelijke gezondheid. Hij had een zuster Aef, die ongehuwd bleef. Deze 'oude maecht' Aeff Claesdr. liet in 1597 en 1599 haar testament opmaken¹². Daarin benoemt zij de kinderen van haar broer Jan Stolp, die allen bij naam worden opgesomd, tot haar erfgenamen. Twee van die kinderen noemt zij voorzoon en voordochter van Jan Claesz., die dus (minstens) tweemaal is getrouwd.

In het gereformeerd lidmatenboek van Nieuwe Niedorp worden Aechte Claas Wijsint en Guerte Claesdr. Wijsint op 26 december 1574 onder de communicanten genoemd. Ook zij zijn waarschijnlijk zusters van Jan Claesz. Wijsent alias Stolp. Uit het testament van Aef Claes weten we dat zij inderdaad niet Jan Claesz' enige zuster was; zij legateert aan Sijmon Claesz. 'haer sustersoon' en aan Dirck Jansz. Stolp (voorzoon van Jan Claesz.) tesamen een koe of, als er daarvan bij haar overlijden geen meer voorhanden is, 50 gulden in contanten.

Tenslotte blijkt uit het verpondingskohier⁹ van 1604 en uit de schepenrol dat Jan Claesz. ook een broer had, genaamd Jacob Claesz. In de vierschaar gehouden op 3 april 1606¹⁰ eist namelijk zekere Jacob Jansz. uit naam van zijn schoonvader Jan Claesz. Stolp, dat de kinderen van Jan Jansz. Wit hun handen aftrekken van vijf snees land (1 snees = 20 vierkante roe), die aan Jan Claesz. zijn toegekomen van diens overleden broeder Jacop Claesz. Evenals Jacob Jansz. is ook de hier genoemde Jan Jansz. Wit een schoonzoon van Jan Claesz. Stolp. Ze zijn de echtgenoten van diens twee dochters met de naam Maritje (I-1 en I-8).

Guert Jans Stolp (I-9) maakt in september 1632 haar testament¹¹. Zij ligt dan ziek ten huize van haar broer Jan Jansz. Stolp (II), aan de Langereis. Als enig erfgenaam benoemt ze Jan Jansz., haar broeders jongste zoon (III). Op 2 juni 1619 doen Neel Jans en Maritgen Jans, 'Jan Stolps twee susters', belijdenis, wat gezien de huwelijksdatum (1602) van Maritge zeer laat is. Gezien het trouwen voor schepenen, in tegenstelling tot de kinderen uit het eerste huwelijk, kan men veronderstellen dat de kinderen uit het tweede huwelijk onder invloed van hun moeder Neel Willems doopsgezind waren opgevoed.

Uit het eerste huwelijk¹²:

1. *Maritge Jansdr. Stolp*, overl. tussen juni 1597 en maart 1599¹², tr. Nieuwe Niedorp (geref.) 1-1-1582 Jan Jansz. Wit, op 31-7-1612 gekozen tot ouderling¹³.
2. *Dirck Jansz. Stolp*, belijdenis 25-11-1585¹³, woont te Edam (1611)¹⁴, tr. Nieuwe Niedorp (geref.) 16-1-1583 *Maartje Jans*, belijdenis 7-4-1585.

Uit het tweede huwelijk¹²:

3. *Willem*.
4. *Jan*, volgt II.
5. *Trijn Jansdr. Stolp*, overl. vóór juni 1613¹⁵, tr. *Meynert Willemsz.*, van Medemblik¹⁵.
6. *Neel Jansdr. Stolp*, tr. *Claes Aeriaensz. Heynes*¹⁶.
7. *Eelke Jansdr. Stolp*, overl. na 1641¹⁷, tr. *Dirk Piet Jaep Neefs*¹⁸, overl. vóór 1613¹⁹.
8. *Maritge Jansdr. Stolp*, overl. vóór jan. 1626¹⁸, tr. (1) Nieuwe Niedorp (schepe-
nen) 27-10-1602 *Jacob Jansz.*, van Dirkshorn¹⁰, overl. vóór aug. 1610⁹; tr. (2)
Pieter Jansz. Oterlick, overl. tussen maart en aug. 1622^{19, 8}.
9. *Guert Jansdr. Stolp*, overl. na sept. 1632¹¹, tr. Nieuwe Niedorp (schepe-
nen) 20-3-1603 *Aeriaen Pietersz. Smeerteborst*, overl. kort vóór april 1640¹⁸.

II. Jan Jansz. Stolp, overl. Nieuwe Niedorp tussen 13-5 en 6-12-1655. tr. (1) *Aeriane Claes*, overl. vóór dec. 1617²¹; tr. (2) *Maritge Jans* (wed.), overl. vóór april 1640²², had voorzonen Jan Claesz. van Hoorn²³ en Theuwis Claasz.²².

Voor de vierschaar verlangt Jan Jansz. Stolp op 28 april 1608. mede namens zijn broers en zusters. dat Sijmon Claesz. van Aartsoude meewerkt aan deling van het land dat ze gemeenschappelijk bezitten²⁴. Dit zal dezelfde Sijmon Claesz. zijn aan wie tesamen met Dirck Jansz. Stolp door hun tante Aef Claes een koe werd toebedeeld.

Op 15 december 1617 doet Jan Jansz. Jonge Jan Stolp voor de weeskamer van Niedorp bewijs van moedersgoed aan zijn twee kinderen. Maritje en Claes, bij zijn overleden huisvrouw Ariacne Claes²¹. Het betreft in totaal 28 snees land en een som van 900 gulden.

In het collectieboek²⁵ van de duizendste penning in Nieuwe Niedorp staat Jan Jansz. Jonge Jan Stolp aan de Wijsent in 1621 te boek voor 2000 gulden, dus voor een aanslag van twee gulden. In 1654 en 1656 staat Jan Jansz. Stolp nog voor 1000 gulden genoteerd, waar naderhand echter is bij geschreven: 'Dito gestorven ende afgeschreven den 6 dec. 1655'.

In 1631 dient op 8 en 22 september en 6 oktober voor schepenen van Nieuwe Niedorp de zaak van mr. Otto Jansz., chirurgijn te Hoorn, contra Jan Stolp²⁶. Diens zoon Jan was volgens mr. Otto door Jan Claesz. (de stiefzoon van Jan Stolp) 'bij hem eijser besteed als knecht in zijn winkel te wonen den tijd van drie eerstcomende jaren mits toe gevende het eerste jaer 130 gulden ende die twee laatste jaere ijder jaer 100 gulden'. Jan Stolp senior bleek echter niet van zins zijn zoon daadwerkelijk bij hem in de leer te doen, wat mr. Otto tot zeer grote schade strekte. Deze episode is te beschouwen als de eerste aanzet tot de uitoefening van het beroep van chirurgijn door vele opeenvolgende generaties Jan Jansz. Stolp-en.

De levenswandel van Jan Jansz. Stolp sr. was onderhevig aan kritiek, zoals blijkt uit de volgende passage van 1643 uit het lidmatenboek van de gereformeerde gemeente van Nieuwe Niedorp: 'Op den 16 junij is Jan Jansz. Stolp ernstich bestraft, gelijk oock voor desen wegen sijn onbehoorlijk reglement in t aanhouden van jongelieden die haer tsijen huysen met hem verlopenen en brandewijn drincken, ende dergelijck werelts wesen, tot schandaal ende ergernisse van velen, daer om hij oock geweyrt is geworden van H. Avontmael'. Op 20 september wordt hij weer toegelaten 'na beteringhe sijns wandels'.

Bij de 'Stemminge tot molenmeesters van de Oosterpolder tot Nijedorp' op 16 december 1652 is Jan Stolp onder de stemgerechtigden²⁷. Zijn laatste levensteken is gedateerd 13 mei 1655. Het betreft een borgstelling²⁸ voor een bedrag van 1200 gulden, dat hij eerder ten bate van zijn zoon Jonge Jan Stolp van diverse partijen had geleend. De borgstelling bestaat hierin, dat het bedrag op het erfdeel voor Jonge Jan Stolp zal worden ingehouden, zodat de crediteuren bij het overlijden van oude Jan zeker zijn van hun geld. Blijkens het boek van de duizendste penning is hij inderdaad nog in 1655 gestorven. Zijn erfgenamen verkopen zijn huis met erf en boomgaard aan de Langereis op 6 april 1658 voor 387 gld. en 10 stuivers²⁹. Het geslacht Stolp is daarmee voorgoed uit Nieuwe Niedorp verdwenen. De volgende generaties gaan hun heil allengs zuidelijker zoeken.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Maritje Jansdr. Stolp*, tr. *Adriaen Dirck Aryaensz.*, beiden overl. vóór jan. 1637³⁰.

2. *Claes Jansz. Stolp*, overl. vóór jan. 1661, tr. *Jannetje Claes*³¹.

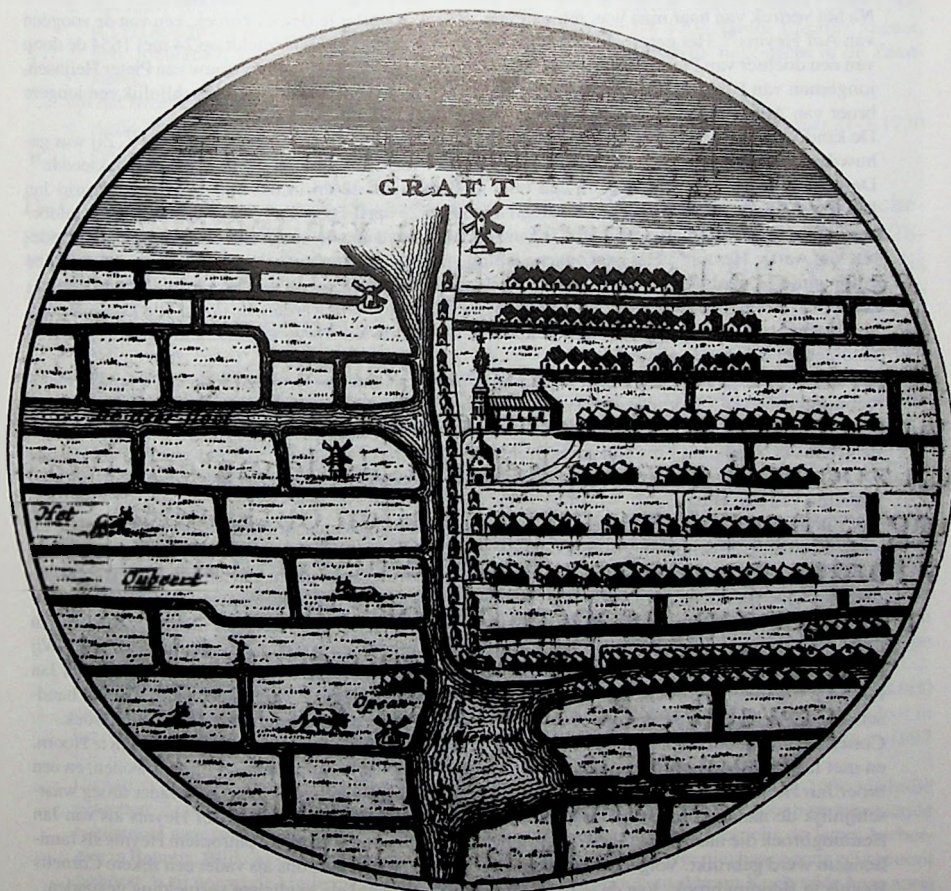
Uit het tweede huwelijk:

3. *Jan*, volgt III.

III. *Jan Jansz. Stolp*, geb. Nieuwe Niedorp, koster en schoolmeester te Oosterblokker, overl. in Indië 1656-1662, tr. vóór 1640 *Aef Heynes*, kosteres te Oosterblokker, vroedvrouw te Graft-Noordeinde, begr. Graft (graf nr. 303) 6-10-1662.

De poging van Jan Jansz. Stolp (III) om bij de Hoornse chirurgijn meester Otto in de leer te komen, is hiervoor al beschreven. Bij de doop van zijn eerste zoon Cornelis wordt hij 'Jan Janssen schoolmeester' genoemd, evenals in een transportakte van 4 april 1640²². Het gereformeerde kerkeboek van Blokker vermeldt onder de aangenomen lidmaten op 25 september 1639 'Aeff Heynesdr. costerinne', maar pas op 1 januari 1645 'Jan Jansz. Stolp coster ende schoolmr.'.

In 1655 blijkt hij in Hoorn te wonen. Op 21 mei van dat jaar verklaart meester Jan Stolp, wonende te Hoorn en 'sullende vaeren na Oostindie metet schip genaemt Westvrieslandt', dat hij zijn vrouw

*Kaart van Graft, kopergravure ca. 1669
(Provinciale Atlas, Rijksarchief in Noord-Holland)*

Aeffje Heynes volmachten verleent voor de duur van zijn 'voyagie'³². De 'Westvriesland', uitgerust door de kamer Hoorn van de VOC, vertrok op 11 juni 1655 van het Vlie en arriveerde op 12 februari 1656 in Batavia met 185 zeelieden, 88 soldaten en 11 passagiers aan boord³³. Tijdens de reis had men slechts zeven doden te betreuren.

Jan Stolp zou niet uit Indië terugkeren. In 1660 wordt gezegd dat hij nog steeds 'op voyagie' is³⁴. Het testament van Aeffje Heynis, vroedvrouw in het Noordeinde, dat op 8 april 1662 werd gepasseerd³⁵, wijst echter alleen haar kinderen als erfgenamen aan. Dan is dus bekend (of wordt aangenomen) dat haar echtgenoot is overleden. Aef Heynis sterft een half jaar later. In het grafboek van Graff leest men onder graf nr. 303: 'Aef Heynis vroedvrouw uyt Noordeyndt haer erfgenamen hebben dit graf gecogt, inde maent October 1662; dito Aeffjen Heynis in t selve graf begraven den 6 October 1662'.

Het blijft duister waarom mr. Jan Stolp naar Indië is vertrokken. Men kan veronderstellen, dat hij uiteindelijk toch chirurgijn is geworden en als scheepschirurgijn heeft gemonsterd. Het feit dat hij in 1655 de titel 'meester' voert, bewijst dit niet – want zowel schoolmeesters als chirurgijns voerden deze titel – maar suggereert het wel. Hij voerde de titel namelijk niet toen hij schoolmeester was in Oosterblokker. Het gegeven dat zijn echtgenote Aef Heynis vroedvrouw werd (nogal gebruikelijk voor de vrouw van een chirurgijn) ondersteunt de hypothese.

Het bleek niet eenvoudig om de verwantschapsbetrekkingen van Aef Heynis na te spuren. Wel werd de moeite naderhand beloofd: de erfgenamen van Jan Cornelisz. Stolp, de schenker van het Stolpiaans legaat, blijken verre verwanten te zijn van de kant van zijn grootmoeder Aef Heynis.

Na het vertrek van haar man was zekere Pieter Heynis, poorter te Benningbroek, een van de voogden van Aef Heynis³⁶. Het gereformeerd doopboek van Benningbroek vermeldt op 24 mei 1654 de doop van een dochter van Pieter Heijnsen, met Aef Heijnes als getuige. De ondertrouw van Pieter Heijnsen, jongeman van Benningbroek, is op 16 maart 1653 ingeschreven. Hij was waarschijnlijk een jongere broer van Aef Heynes.

De kinderen van Aaf Heynes waren erfgenamen van een tante genaamd Trijn Heynis³⁷. Zij was gehuwd met Jan Heycksz. Bregh, die in Hoorn het ambt van Commissaris van de Restanten bekleedde³⁸. De erfenis betrof o.a. een deel in een huis te Benningbroek en in het huis te Hoorn, waarin Jan Heycksz. Bregh was overleden. Jan Bregh tekent op 25 april 1663 als getuige de akte van schuldbekentenis van de 'manhafte capiteyn' Johan van Wittesteyn aan de voogden van de onmondige kinderen van Aeffje Heynis³⁹. Het gaat om een lening van 2000 gulden 'tot sake van de wapenen voor sijne compagnie'. Dezelfde voogden stemden op 26 november 1665 toe in de aanvaarding van de nalatenschap van Jan Bregh, wat met zich bracht dat 'ten dien fine ook werden ontsloten alle kisten, kassen en slooten, ook ontdaan alle toegesegeltheden, als van de Ed: Hove van Holland uytgesproken in dato den 23 october lestleden'⁴⁰.

Jan Bregh liet ook een klein legaat na aan Jan Cornelisz. alias Jan Heynsz., zoon van Cornelis Jansz. Benningbroek (!)⁴¹. Cornelis Jansz. Benningbroek en Jan Jansz. Koning, burgemeesteren tot Hoorn en mede-erfgenamen van Trijn Heynes, verklaren op 16 januari 1669 dat de 200e penning waarmee de erfenis is belast, voor o.a. Johannes Stolp (III-5) te Graff is voldaan⁴². De bewoording van de akte toont dat de verwantschap van Cornelis Benningbroek bestaat ten opzichte van Trijn Heynis, niet ten opzichte van Jan Bregh.

Het sluitstuk werd geleverd door een 18e-eeuws genealogisch handschrift in het dossier Benningbroek van de collectie Binkhorst berustend op het Centraal Bureau voor Genealogie. In Hoorn gingen twee geslachten zich Benningbroek noemen. Van een daarvan meldt de auteur van het handschrift als eerste hem bekende generatie een Jan Heynsz. Benningbroek gehuwd met Aeff Pieters. Hun kinderen heetten Cornelis, Abraham, Jan en Trijn. In de doopschrijvingen van Abraham (26 nov. 1637) en Jan (2 okt. 1639) heet de vader Jan Heynsz. van Benningbroek en is Trijn Heynsen doopgetuige. Wij delen de opinie van de 18e-eeuwse genealoog dat deze Trijn Heynsen een zuster moet zijn van Jan Heynsz. van Benningbroek. Het eerste kind Cornelis is blijkens de vervolgenealogie in het handschrift identiek aan de eerder opgevoerde Hoornse burgemeester Cornelis Jansz. Benningbroek.

Concluderend: Aef Heynis had een zuster Trijn Heynis gehuwd met commissaris Jan Bregh te Hoorn, en met land in Benningbroek; een broer Pieter Heynis die in Benningbroek is blijven wonen, en een broer Jan Heynis die zich als Hoorns regent Jan Benningbroek ging noemen. Hun vader droeg waarschijnlijk de naam Cornelis, gezien het feit dat de eerste zonen van zowel Aef Heynis als van Jan Benningbroek die naam ontvingen. Dit impliceert dat het oorspronkelijke patroniem Heynis als familienaam werd gebruikt. Volgens deze reconstructie had Aef Heynis dus als vader een zekere Cornelis Heynis te Benningbroek. Van deze persoon is echter geen enkele expliciete vermelding gevonden.

Uit dit huwelijk:

1. *Guurtje Jansdr. Stolp*, begr. Graft (graf nr. 207) 21-8-1709, tr. (1) Graft april/aug. 1658 *Abram Arents*; tr. (2) Graft 29-5-1660 *Cornelis Jansz. Haan*, van Kolhorn; otr. (3) Graft 10-6-1679 *Sijmon Claasz. Koedijk*, schout van Graft, begr. ald. 2-1-1703, wedr. van Bregje Cornelisdr., zn. van Claas Willemsz. Makkes⁴³.
2. *Cornelis*, ged. Oosterblokker 25-3-1640⁴⁴, jong overl.
3. *Maritge*, ged. Oosterblokker 12-1-1642⁴⁴, jong overl.
4. *Cornelis*, volgt IV.
5. *Jan Jansz. Stolp*, geb. 1646/1647, chirurgijn, schepen en vroedschap van De Rijk, begr. Hoorn (Grote Kerk, graf 548 zuidz.) 9-7-1737, tr. (1) De Rijk 4-2-1674 *Hilgond Jans Binnebliff*, dr. van chirurgijn Jan Cornelisz. Binnebliff en Welmet Jans; tr. (2) De Rijk 9-11-1693 *Niesje Pieters Vos*, ged. De Rijk 21-3-1660, dr. van Pieter Teunisz. Vos en Maritje Dirks; tr. (3) De Rijk (impost) 19-1-1697 *Grietje Cornelisdr.*, van Jisp.

Uit het eerste huwelijk:

- a. *Cornelis*, ged. Beemster 30-8-1676, minderjarig overleden.
- b. *Jan Jansz. Stolp*, ged. De Rijk 30-10-1678, chirurgijn, begr. Westzaan (datum impost) 28-2-1756, tr. (1) De Rijk 3-1-1700 *Maartje Jans Heringa*; tr. (2) Westzaan 1-8-1706 *Neeltje Claasdr. Swaan*, geb. 1686/1687, vroedvrouw, overl. Westzaan 4-4-1772. Hieruit talrijk nageslacht in de Zaanstreek.

Uit het tweede huwelijk:

- c. *Aaffe Jansdr. Stolp*, ged. De Rijk 8-7-1696, belijdenis Hoorn 15-12-1720⁴⁵, tr. Alkmaar 31-3-1720 *Jacob Wezel*, van Hoorn.

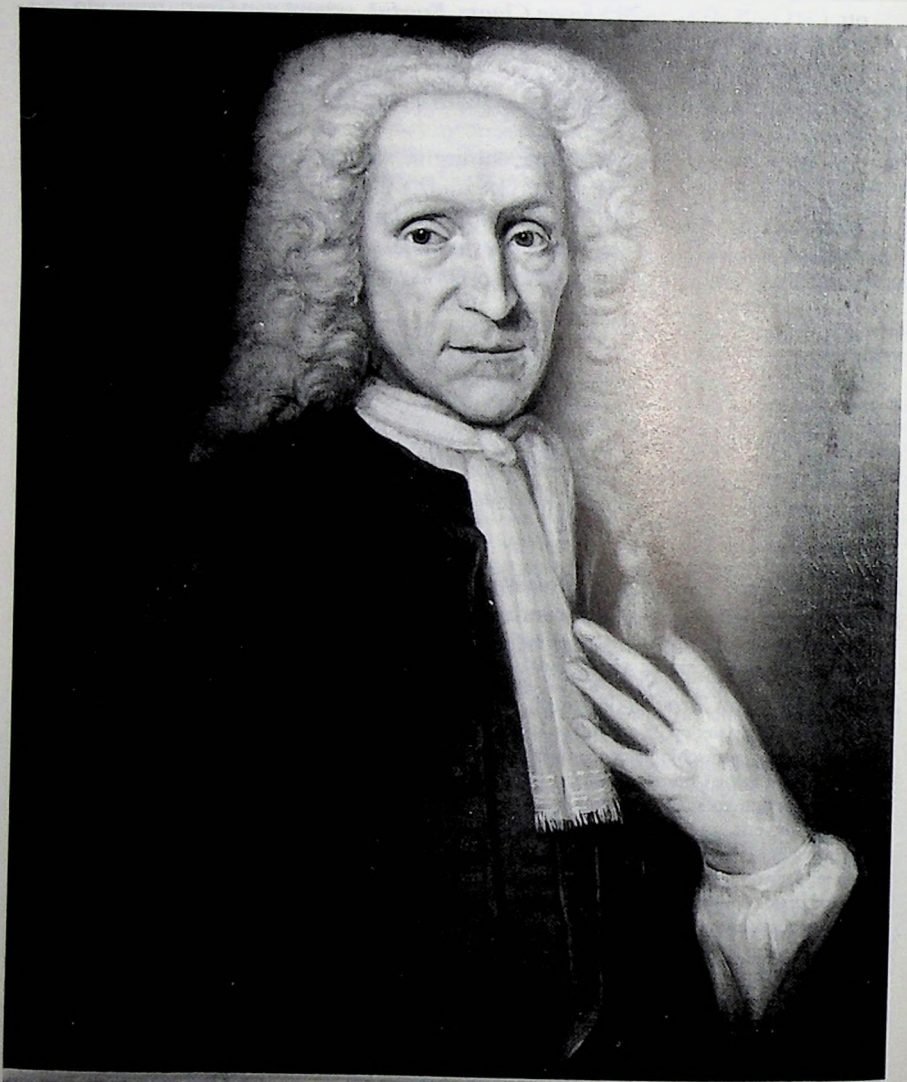
IV. Cornelis Jansz. Stolp, ged. Oosterblokker 31-12-1644, grootschipper VOC, schepen en weesmeester te De Rijk, overl. tussen maart 1693 en juni 1694, tr. (1) Graft 28-11-1665 *Aaltje Cornelisdr. Schol*, begr. Graft (graf nr. 12) 11-1-1679, dr. van Cornelis Jansz. Schol en Garbrig Heynes⁴⁶; tr. (2) De Rijk 5-4-1687 *Catharina Daniels de Swart*, wed. van Cornelis de Jager, herbergier te Batavia.

Cornelis Stolp liet op 28 december 1681 zijn testament opmaken⁴⁷. Hij was 'staande op zijn vertrek omme voor grootschipper een vooyagie in dienst vande Heeren Bewinthebberen vande geectrooyeerde Oostindische Compagnie na Oostindien te doen'. Erfgenamen zijn zijn twee kinderen Jan en Gerbrig. Tot hun voogden benoemt hij zijn broer mr. Johannes Stolp en Floris Auwelsz. Prins. 'Volcomentlijk vertrouwend de vroomheyt, nierstighcyt en discretie' van deze heren, verleent hij hun ook volmacht tot beheer van al zijn zaken gedurende zijn 'langwijlige vooyagie'⁴⁸. In 1686 keert hij als schipper van het schip *Ameland* behouden terug⁴⁹.

Zijn zuster Guurtje Jans (III-1) had haar maatregelen getroffen om haar broer bij terugkeer uit Indië aan woonruimte te kunnen helpen: in 1682 blijkt zij in Graft een huis te hebben verhuurd voor onbepaalde duur, tenzij zijzelf of haar broer Cornelis 'uyt Indien comende' erin zouden willen⁵⁰. Als hij daar al gebruik van heeft gemaakt, dan was dat slechts kort, want in 1687 koopt hij in De Rijk een huis met pakhuis op de wal, en bleekveld daar tegenover, op het Oost⁵¹. Onder zijn andere aankopen van onroerend goed is, passend voor een zeeman in ruste, een 'boogaarte benoorden onsen dorpe rondom in water'⁵².

Zijn nalatenschap werd op 20 augustus 1695 verdeeld⁵³. In obligaties en lijfrentebrieven ging 10.000 gulden aan zijn weduwe, aan elk der kinderen 5000 gulden. De kinderen verkochten hun erfdeel in het onroerend goed aan hun stiefmoeder Catharina. Het 'thuyntje rondom int water' deed zij in 1697 van de hand⁵⁴.

Catharina de Swart, de tweede echtgenote, was blijkens de huwelijksinschrijving in 1686 uit Indië gekomen. Ze maakte de reis waarschijnlijk op het schip *Ameland*, dat in dat jaar door haar aanstaande echtgenoot naar patria werd genavigeerd. Zij was weduwe van een zekere Cornelis de Jager, herbergier in Batavia. Blijkens haar testament van 24 juni 1694 was de herbergier niet haar eerste echtgenoot geweest⁵⁵; zij noemt de kinderen Daniel, Anna, Jacobes, Hendrick en Abram Koek vóór haar zoon Klaas de Jager, die bij de jongsten wordt genoemd. Cornelis Stolp geeft zijn stiefdochter Anna Koek op 21 maart 1693 in De Rijk ten huwelijk aan, op dezelfde dag waarop hij dat voor zijn eigen dochter Gerbrig doet.

JANUS STOLP.
GRAFTA-BATAVUS.

*Jan Cornelisz. Stolp (V, 1671-1753), doek door een anonieme meester
(collectie Universiteitsbibliotheek Leiden; foto Iconografisch Bureau, Den Haag)*

Cornelis Stolp was bij de aanvang van zijn reis naar Indië 37 jaar oud. Over zijn levensloop voor die tijd is niets bekend. Buiten zijn huwelijksinschrijving is zijn enige levensteken uit die periode een handtekening als getuige op een notariële akte in Graft in 1665⁵⁶. Na zijn terugkeer uit Indië was hij een der notabelen van De Rijk. Men komt hem tegen als weesmeester (eerste maal in 1688) en als schepen (1691). Evenals zijn aankopen van onroerend goed wijst dit er op, dat hij door zijn reis in goeden doen was geraakt. Bij de eerste formele verkiezing van brandspuitmeesters (1692) is hij een der vier uitverkorenen⁵⁷.

Uit het eerste huwelijk:

1. *NN*, begr. Graft 22-7-1669.
2. *NN*, begr. Graft 30-10-1669.
3. *Gerbrig Cornelisz. Stolp*, overl. tussen aug. 1728⁵⁸ en dec. 1734⁵⁹, otr./tr. De Rijk 21-3-1693 *Jan Kramer*, wonend te Schermerhorn (1736)⁶⁰.
Kinderen (doopdata geref. De Rijk): *Dirk* (14-3-1694); *Krelis* (31-7-1695), noemt zich alskoopman te Hoorn *Cornelis Stolp*⁶¹; *Diewertje* (8-12-1697).
4. *Jan*, volgt V.

V. *Jan Cornelisz. Stolp*, geb. Graft maart-sept. 1671, 'ambtelooz burger', overl. Leiden 13-10-1753 (begr. Pieterskerk), tr. Leiden 25-11-1702 *Kinrisia Wilhelmina Tegneus*, ged. Zevenbergen 30-4-1679, dr. van de predikant Franciscus Tegneus en Gerhardina van Wilgenkamp.

Het Album Studiosorum van de Leidse universiteit vermeldt op 17 september 1694: Johannes Stolp Hollandus, 23 jaar oud, Juris studiosus (student rechten). Ruim dertig jaar later, op 22 maart 1727, vindt men: Johannes Stolp, 55 jaar, Juris Candidatus. Als gegoed ambtelooz burger, zich wijdend aan letteren en wetenschappen, was hij tot zijn dood 'lidmaat' van de universiteit. De leeftijden op de twee genoemde data plaatsen zijn geboorte in de periode 23 maart 1671 - 17 september 1671 (het Biografisch Woordenboek van Schotel plaatst zijn geboorte abusievelijk in 1698 te Monnickendam).

Ten tijde van zijn huwelijk woont hij in de Houtstraat en noemt zich student. Hij testeert op 29 augustus 1728 voor een notaris in De Rijk⁵⁸. Erven zijn zijn twee kinderen, bij hun vooroverlijden zijn zuster Gerbrig. Als die kinderloos vooroverlijdt, dan is Aafje Stolp, dochter van oom Johannes, erfgenaam. Als ook zij hem niet overleeft, dan erft de kerk van Graft. Zijn neef Cornelis Stolp te Hoorn (zoon van zijn zuster Gerbrig) gedenkt hem in 1736 in zijn testament⁶⁰. Jan Stolp ziet echter op 9 juli 1747 af van zijn erfdeel.

Op 19 oktober 1743 overhandigt Jan Stolp, dan wonend op de Groenhazegracht, aan de Leidse notaris Hendrik Kreet zijn eigenhandig, besloten testament⁶¹. Het papier wordt door de notaris 'met een graauwe draad doornayt' en 'op acht distincte plaatsen met roode lakke versegelt'. De testateur laat vastleggen dat het na zijn overlijden slechts in bijzijn van de heer Van Royen, secretaris der stad Leiden, en zijn executeurs testamentair geopend mag worden. Dezelfde Van Royen is ook secretaris van curatoren van de Academie. Hij bericht hun (Resoluties van Curatoren, 8 nov. 1743), dat een zeker heer hem onder vier ogen had gezegd voor een bepaald doel een kapitaal aan de universiteit na te zullen laten. Hij was 'onder belofte van secretesse' in nader overleg getreden. Afgesproken werd toen dat de secretaris het testament van die heer in een toegelakte omslag zou doen, zodat het opschrift van het testament niet zichtbaar zou zijn. Het geheel zou vervolgens worden opgeborgen in een speciaal kastje, 'tgunt hij ten dien eynde in de groote kas aan de regterhandt op hun Ed. Groot Achtb. vergaderkamer hadde doen maken' en waarvan alleen hij, de secretaris, de sleutel had. Alleen de secretaris was door de testateur in vertrouwen genomen. Om te voorkomen dat de omslag in geval van zijn vooroverlijden per abuis al bij leven van de weldoener geopend zou worden, had secretaris Van Royen op de omslag geschreven: *N.B. Dit couvert moet niet geopend werden. Maer, zo het by mijn leven niet werdt ter uytvoer gelegd, moet dit gesloten couvert gesloten overgegeven werden in handen van den Heer ...* (de naam zou hij voor deponeren in het kastje nog invullen).

Op 22 oktober 1753 meldt de secretaris aan curatoren dat de heer Jan Stolp, lidmaat van de universiteit, is komen te overlijden. Hij onthult dat dit degene is, wiens testament in 1743 in het speciale kastje is gesloten. Nog dezelfde dag opent notaris Kreet het testament ten overstaan van de secretaris en van de executeurs testamentair, zijnde de heren Pieter Binkhorst⁶², secretaris van 's lands vloot en oud-burgemeester van Hoorn, mr. François van der Vorm⁶³, oud-schepen te Hoorn, en Frans van Mieris⁶⁴, 'constschilder binnen deese stad'.

Jan Stolp blijkt de heren Pieter Binkhorst en François van der Vorm tot zijn enige erfgenamen te hebben benoemd. Hij noemt ze 'beide mijnen neeven'. Mocht de secretaris van 's lands vloot al overleden zijn, dan zouden diens vrouw Elisabeth Benningbroek en haar kinderen in zijn plaats treden. Elisabeth Benningbroek en François van der Vorm waren beiden kleinkinderen⁶⁵ van Cornelis Jansz. Benningbroek, dezelfde die in 1669 als mede-erfgenaam van Aef Heynis' zuster Trijn attesteerde en die een zoon blijkt te zijn van Aef Heynis' broer Jan. De uitdrukking 'mijne neeven' in het testament van Jan Stolp betekende dus dat zijn grootmoeder Aef Heynis een zuster was van een overgrootvader van Elisabeth Benningbroek en François van der Vorm. Het begrip neef werd vroeger ruim genomen!

Wat de 'echte' neven en nichten betreft: neef Jan Stolp, chirurgijn te Westzaan, en nicht Aafje Stolp te Hoorn werden elk bedacht met een legaat van 1000 gulden. Het gaat hier om de kinderen van oom Jan Stolp, chirurgijn en regent in De Rijk. Nicht Aafje krijgt ook een gebreide beurs met daarin een assortiment van munten (rosenobel, dukatons, dubbele dukaten), die hij zelf van zijn tante Guurtje Stolp had geërfd. Ook krijgt zij de geschilderde portretten van hun beider grootouders (dat zijn dus Jan Stolp (III) en Aef Heynis). De oudste zoon van neef Jan Stolp in Westzaan krijgt o.a. een tabaksdoos van schildpadleer 'waer op mijn cijfer staet in zilver'⁶⁶.

Aan Pieter Binkhorst gaan o.a. de nagelaten schippersbehoeften van zijn vader Cornelis Stolp: een pak boeken en andere papieren over de kunst van de navigatie, pas- en landkaarten, de 'Nieuwe groote Zeespiegel Anno 1671', 'De konst der stierlyuden door Gietemaker anno 1680 met figuren en aantekeningen van mijn vader', drie rollen 'pas caerten op parkemant', grudenboog, zeekompas, passers en andere 'mathematische instrumentjes' en verrekijkers. Nuttige zaken voor een secretaris van 's lands vloot.

De eigen interesses van de erflater blijken uit de boekwerken die hij aan verschillende personen nalaat, zoals: manuscripten over klassieke schrijvers en over de Principia van Descartes (aan dr. Gerard van Swieten); Les discours sur la bible de M. Jaurin, Voques & Beausobre avec les figures de Hoët in zes delen folio (aan secretaris Van Royen); Numismata virorum illustrium ex Barbarica Gente Batava (aan J. Wandelaar); l'Histoire naturelle de la Caroline, la Floride etc. par M. Catesby in vier delen folio in verguld kalfsleer (aan Pieter Binkhorst). Zijn eigen portret vermaakt hij ook aan de heer Binkhorst. Het illustreert dit artikel en hing in zijn zitkamer naast de portretten van de laatste stadhouder en van de Franse koning. Ook laat hij een portret van Boerhave na. Als weduwnaar woonde hij op kamers bij zekere Jan Gijbe en diens vrouw. Aan zijn hospes en hospita legateert hij 1600 gulden, met de conditie dat ze dan geen betaling mogen vragen 'voor de moeijelikheden mijner begraaffnisse'. De vrouw van Jan Gijbe krijgt ook de vogelkooitjes met de vogeltjes, zijn kleine hondje en al zijn brillen. Gezien het aantal tabaksdozen en ander rookgerief dat hij nalaat, moet hij een stevige roker zijn geweest. Hij bezat twee degens, een Japanse met gouden greep en een zilveren.

In de opsomming van legaten staat als laatste een som van 10.000 gulden aan de universiteit van Leiden. Het bedrag moest veilig belegd worden in obligaties ten laste van Holland. De beleggingsopbrengst diende als volgt te worden besteed: 'Vooreerst dat alle twee jaeren daaruyt zal gegeven werden een praemie van twee honderd en vijftig guldens inwaerde aan diegene, welke eerstelyk de beste en wel beredeneerste verhandeling zal maaken, en daarin uyt de gesteltheit van het heel-al in 't algemeen of uit eenig deel van hetzelfde, voor zo ver dat bekend is, met klaere en overtuigende bewijzen afleiden het dadelyk bestaan van een eenig, eeuwig, oneindig, onstoffelyk, alwijs en almogend wezen, dat alles uit niet heeft voortgebragt, dadelyk bestiert, en welkers goedheynt en weldadigheynt over sijne schepselen aan alle kanten doorstraalt, dat dit de grondslag is van de natuurlyke godsdienst, en den weg baent tot den Christelyke. Het tweede onderwerp voor den volgende reize (en dus ook verder beurtelings) heb ik gekozen de voortreffelykheynt van de Christelyke zeedeleer, gelyk se voonamentlyk inde boeken van het Nieuwe Testament is begrepen, boven alle anderen door eenige menschen opgestelt'.

Vervolgens worden in zestien paragrafen de uitvoeringsinstructies gegeven. Deze behelzen o.a. dat alle christenen naar de prijs mogen dingen, zonder onderscheid naar natie of bijzondere gezindheid, en dat dit naar vrije keuze in het Latijn of in de 'Neederduitsche' taal mag. De prijs zal bestaan uit een gouden medaille ter waarde van 250 gulden. Het ontwerp voor de medaille heeft Jan Stolp op twee 'vierkante papiere ruyte' geschetst. Voor het graveren van de stempels dient men advies in te winnen bij François van Mieris als deskundige in deze zaken. Overschotten aan inkomsten zijn bestemd voor aankopen voor de publieke bibliotheek van de universiteit van auteurs, die 'tot verdediging van den Christelyken godsdienst in t algemeen over de Zeedekunde, de Historia Naturalis en over de Natuurkunde hebben gehandelt'.

Latere toevoegingen aan het testament laten zien dat de legataris tot zijn dood toe bepalingen in het legaat bleef veranderen. Het was een lichte obsessie geworden. In een bijvoegsel van 23 januari 1752 heeft hij het bedrag van het legaat met duizend gulden verhoogd, opdat meteen na zijn dood de eerste prijsvraag kon worden uitgeschreven, hoewel er dan nog geen beleggingsopbrengsten zouden zijn. De executeurs produceren ook nog een codicil van 11 oktober 1753, twee dagen voor zijn sterfdag, waarin hij zijn wens aangaande het beheer van het legaat verandert. Eerder had hij dat opgedragen aan professoren uit de theologische faculteit tesamen met hun collega's uit de filosofische en mathematische wetenschappen. Nu noemt hij acht hoogleraren, uit verschillende faculteiten, bij name. Hij spreekt de verwachting uit dat deze zijn wens 'naar den letter zonder chicane' zullen uitvoeren. In de Acta Senatus van 23 november 1753 lezen we dat allen inderdaad hebben geaccepteerd, behalve de hooggeleerde Musschenbroek⁶⁷ van de filosofische faculteit: 'Clarissimus Musschenbroek, ex delegatis ad examen unus, se ab hoc onere excusavit' (De hoogachtbare Musschenbroek heeft zich, als enige van de aangezochte commissieleden, onder verontschuldiging aan deze taak onttrokken). Het legaat werd bekend als het *Stolpiaans legaat*. Er is hevige beroering geweest wegens de bekroning van te vrijzinnig geachte geschriften. Men vreesde dat deze praktijk de naam en faam van de universiteit ten gronde zou richten. In de Acta Senatus van 1787 wordt daarvan uitvoerig verslag gedaan. Het *Legatum Stolpianum* bestaat nog steeds. Het curatorium volgt ook heden ten dage 'naar den letter zonder chicane' de instructie tot periodieke bekroning (nu vijfjaarlijks) van een werk dat 'de voortreffelykheit van de Christelyke zedeleer' onderbouwt.

Uit dit huwelijk:

1. *Cornelis*, overl. tussen aug. 1728⁵⁸ en okt. 1743⁶⁸.
2. *François Jansz. Stolp*, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 23-10-1704, begr. Leiden (Pieterskerk) 14-6-1732.

Slotbeschouwing

Men krijgt zeker de indruk dat *Jan Cornelisz. Stolp* (V) zich als ambteloos lidmaat van de Academie op zijn bestemming voelde. Zijn interessen en levenswijze verschillen aanmerkelijk van wat ik over zijn vader en over vroegere voorvaders heb kunnen achterhalen. Is de poging om door genealogisch onderzoek de levensloop van *Jan Cornelisz. Stolp* enigszins te begrijpen daarmee mislukt? Ik denk het niet. Mijn naspeuringen naar de verwantschapsbetrekkingen van zijn grootmoeder *Aef Heynis* heb ik betrekkelijk uitvoerig beschreven, omdat ik denk dat daar de sleutel ligt. De nakomelingen van *Aef Heynis'* broer Jan waren patriciërs, die het aan hun stand verplicht waren om indien enigszins mogelijk een academische vorming te ondergaan. Enkelen hadden een aanzienlijke eruditie. De veronderstelling dat *Jan Cornelisz. Stolp* zich naar deze verre verwanten richtte en bij hen aansluiting zocht, wordt gesteund door het feit dat hij twee hunner tot zijn erfgenamen en testamentaire administrateurs benoemde, en niet zijn volle neef *Jan Jansz. Stolp* te Westzaan.

Zijn inschrijving aan de Leidse universiteit geschiedde pas op 23-jarige leeftijd. Dit was kort na het overlijden van zijn vader. Hieruit kan men concluderen dat hij al op eerdere leeftijd precies wist wat hij wilde, maar dat zijn vader daarmee niet instemde. De vereeuwiging van de naam van de zoon is niettemin aan de vader te danken: zonder diens profijtelijke reis naar Indië was het *Stolpiaans legaat* niet mogelijk geweest.

Noten

AWG = Archiefdienst Westfriese Gemeenten te Hoorn; GAL = Gemeentearchief Leiden; GAN = Gemeentearchief Niedorp; RANH = Rijksarchief in Noord-Holland; SAA = Streekarchief Alkmaar.

1. Een overzicht van de geschiedenis van de watering genaamd de Wijzend of Langereis treft men aan in: J. Baken. *Samenvatting betreffende de historie etc. van de gemeente Nieuwe Niedorp*. Nieuwe Niedorp (1966).
2. GAN. Oud archief Nieuwe Niedorp. nr. 80 (fotokopie in RANH. toegang 151.1. inv. nr. 267).
3. R.C. Hekker. *De Noord-Hollandse stolpoeve*. Assen (1944). J.J. Schilstra e.a., *De stolp te kijk*. Wormerveer (1990).
4. GAN. Oud Archief Nieuwe Niedorp. nr. 69.1. verponding 1554.
5. RANH. ORA 5655. schepenboek Nieuwe Niedorp. 19-6-1570.
6. GAN. Oud Archief Nieuwe Niedorp. nrs. 80 en 81.
7. RANH. ONA 3878. nots. C. Hogheboom, Nieuwe Niedorp. fol. 62v., 26-1-1608.
8. RANH. ONA 3880. nots. C. Hogheboom, Nieuwe Niedorp. fol. 219 (1-3-1622).
9. GAN. Oud Archief Nieuwe Niedorp. nr. 69.2. verponding 1604.
10. RANH. ORA 5658. schepenrol Nieuwe Niedorp. 3-4-1606.
11. RANH. ONA 3882. nots. C. Hogheboom, Nieuwe Niedorp. fol. 105 (20-9-1632).
12. RANH. ONA 3877. nots. C. Hogheboom. Nieuwe Niedorp. fol. 1v. (20-6-1597) en fol. 10 (29-3-1599).
13. RANH. gerefol. kerkeradsboek Nieuwe Niedorp. DTB 5.
14. RANH. ONA 3879. nots. C. Hogheboom. Nieuwe Niedorp. fol. 4 (29-10-1611).
15. RANH. ORA 5694. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 173 (5-6-1613).
16. RANH. ORA 5695. idem. fol. 246 (27-1-1626).
17. GAN. Oud Archief Nieuwe Niedorp. nr. 69.4. verponding 1641.
18. Idem. nr. 69.3. verponding 1621.
19. RANH. ORA 5694. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 163 (16-2-1613).
20. RANH. ORA 5659. schepenrol Nieuwe Niedorp. 8-8-1622.
21. RANH. ORA 5733. weeskamer Nieuwe Niedorp. fol. 34 (15-12-1617).
22. RANH. ORA 5696. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 256 (4-4-1640).
23. RANH. ORA 5660. schepenrol Nieuwe Niedorp. 6-10-1631.
24. RANH. ORA 5658. schepenrol Nieuwe Niedorp. 28-4-1608.
25. GAN. Oud archief Nieuwe Niedorp. nr. 85 (fotokopie in RANH. toegang 151.2. inv. nr. 81).
26. RANH. ORA 5660. schepenrol Nieuwe Niedorp. 6-10-1631.
27. RANH. ONA 3889. nots. R. van der Bijll. Nieuwe Niedorp. geen folionr., 16-12-1652.
28. RANH. ONA 3893. idem. fol. 118v. (13-5-1655).
29. RANH. ORA 5698. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 75 (6-4-1658).
30. RANH. ORA 5698. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 6 (29-1-1657).
31. Idem. fol. 158 (17-1-1661).
32. AWG. ONA 2093. nots. C. Masier. Hoorn. geen folio. 21-5-1655.
33. J.R. Bruyn, F.S. Gaastra en I. Schoffer. *Dutch Asiatic Shipping in the 17th and 18th Centuries*. 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën (grote serie), deel 166.
34. RANH. ORA 5698. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 136 (24-4-1660).
35. SAA. ONA 4459. nots. A. Groedt, De Rijp. geen folio. 8-4-1662.
36. RANH. ORA 5698. transporten Nieuwe Niedorp. fol. 31 (20-4-1657).
37. SAA. ORA 6492. weeskamer Graft. fol. 38-39 (17-5-1666).
38. AWG. ONA 2097. nots. C. Masier. Hoorn. geen folio. 31-3-1665.
39. AWG. ONA 2096. idem. 25-4-1663.
40. SAA. ONA 4481. nots. D. Kos, De Rijp. akte 66 (26-11-1665).
41. AWG. ONA 2108. nots. C. Masier. Hoorn. fol. 60 (28-12-1664).
42. SAA. ONA 4481. nots. D. Kos, De Rijp. fol. 98 (16-1-1669).
43. Grafboek Graft (DTB 11). grafnr. 230: begr. 1-4-1677 Bregje Cornelis, huisvrouw van Sijmon Claasz. Koedijk. Idem. grafnr. 291: graf van Claas Willemsz. Makkes komt 24-12-1677 aan zijn zoon Sijmon Koedijk. officier.
44. RANH. gerefol. kerkeboek. Blokker DTB 1 en 2.
45. RANH. gerefol. lidmatenboek. Hoorn DTB 16C.
46. Hun grafzerk maakt deel uit van de bewaard gebleven vloer van de afgebroken kerk van Graft. Het opschrift luidt: 'Hier is begraven Garbrig Heijnes de huisvrouw van Cornelis Jansz Schol zij sterf den 25 Januari 1671. Nog is hier begraven Cornelis Jansz Schol in zijn leven oudschepen en vroedschap alhier sterf den 15 luni 1699'.
47. SAA. ONA 4476. nots. P. de Geus. De Rijp. geen folio. 28-12-1681.
48. SAA. ONA 4471. idem. zelfde datum.

49. SAA, ONA 4472, idem, 18-12-1686.
50. SAA, ONA 4466, nots. A. Groedt, De Rijp, geen folio, 2-5-1682.
51. SAA, ORA 6377, transporten De Rijp, fol. 27v. (3-1-1687).
52. Idem, fol. 115 (7-12-1691).
53. SAA, ONA 4473, nots. P. de Geus, De Rijp, geen folio, 20-8-1695.
54. SAA, ORA 6378, transporten De Rijp, fol. 9v. (3-8-1697).
55. SAA, ONA 4484, nots. M. Beck, De Rijp, geen folio, 24-6-1694.
56. SAA, ONA 1610, nots. J. Salm, Graft, geen folio, 22-7-1665.
57. SAA, Archief banne De Rijp, inv. nr. 64.
58. SAA, ONA 4494, nots. J. Schoolhouder, De Rijp, akte 1007 (29-8-1728).
59. SAA, ONA 4498, nots. C. Bek, De Rijp, geen folio, 10-12-1734.
60. SAA, ONA 1623, nots. J. van Galen, Graft, akte 327 (13-10-1736).
61. Het testament, compleet met de omslag met lakzegels, is door notaris Kreet met latere codicillen van Jan Stolp samengevoegd in zijn protocol van het jaar 1753, zie noot 68. Het relaas van de gebeurtenissen rond het testament is ontleend aan de Resoluties van Curatoren (jaren 1743 en 1753) en de Acta Senatus (nov. 1753) van de Leidse universiteit. Deze zijn gepubliceerd in: *Bronnen tot de geschiedenis der Leidse Universiteit*, uitg. P.C. Mulhuysen, 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën, delen 48 en 53.
62. Pieter Binkhorst, geb. Den Haag 9-2-1700, overl. Hoorn 31-5-1777, bekleedde vele overheidsambten.
63. Mr. François van der Vorm, geb. Hauwert 4-6-1707, overl. Hoorn 19-6-1758, notaris en zeepezieder, zoon van ds. Christianus van der Vorm en Cornelia Benningbroek.
64. De kunstschilder Frans van Mieris de Jonge, geb. Leiden 24-12-1689, overl. ald. 22-10-1763, was een zoon van de schilder Willem van Mieris en een kleinzoon van de schilder Frans van Mieris de Oude. Hij imiteerde hun werk en teerde op hun roem. Hij verzorgde de uitgave van het Groot Charterboek der Graven van Holland en Zeeland (1753) en van de Chronijk van Holland van de Klerk uit de Lage Landen bij der zee (1740). Hij schreef een Historie der Nederlandse Vorsten uit de huizen van Beijere, Borgonje en Oostenrijk (1732-1735).
65. Zie genealogisch aanhangsel in: L. Kooijmans, *Onderregenten*, Hollandse Historische Reeks IV (1985). De fragmentgenealogie Benningbroek bevat overigens vele fouten. Zo worden twee meisjes Benningbroek, geboren in 1663 en 1665, verondersteld gehuwd te zijn geweest met de in dit artikel behandelde personen Jan Breg en Jan Stolp (III), die vóór 1665 resp. 1660 zijn overleden.
66. Jan Cornelisz. Stolp voerde een monogram bestaande uit de verstrengelde letters J en S.
67. Pieter van Musschenbroek, natuurkundige, geb. Leiden 14-3-1692, overl. ald. 19-9-1761. Leerling van Newton, 1732 hoogleraar te Utrecht, 1740 te Leiden. Mede-uitvinder van de Leidse fles.
68. GAL, notarieel archief 1943, nots. H. Kreet, fol. 1085-1122v. (22-10-1753).

UIT ANTWERPSE BRON (14)

20 sept. 1612; *Michiel van Bergen*, gemacht[igd] van *Guill[au]me Coppin* borger en innegesetene der stad **Ceulen** (procuratie voor *Henrick van Bilderbeke* op[enbaar] not[aris] ald[aer] 7 febr. 1605) en van Jouffr[ouw] *Anna Godin* weduwe van wylen *Ferry Dorville* ende van *Daniel Dorville* derselver en wylen des voorn. Ferry wettige sone, en i.n.v. momboiren van hunne andere respectivelycke onbejaerde kinderen (procuratie voor borgem[ee]ste[r] en Raedt der stad **Franckendael** 20 aug. 1600), bekend ontvangen te hebben van *Magdalena Rousseau* wed[uwe] *Jan le Febure* de hooftpenningen 30 gl. erflijck] D[aer]om op 27 febr. 1611 terve gegeven is voors. *Magdalena Rousseau* een huys Den Olyffboom in de Boexsteghe alhier.

(GA Antwerpen, Schepenregister 500, fol. 289) [M.V.-K.]